

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Martina Jachury a soudců JUDr. Ivy Březinové a Mgr. Jitky Stibralové ve věci

žalobkyně: **MUDr. Hana M.**, narozená xxx
bytem xxx
zastoupená advokátem JUDr. Filipem Matoušem
sídlem Lazarská 6, Praha 2

proti
žalovanému: **Hlavní město Praha**, IČ 00064581
sídlem Mariánské náměstí 2/2, Praha 1
zastoupená advokátem JUDr. Petrem Tomanem, LL. M.
sídlem Trojanova 12, Praha 2

za účasti
vedlejšího účastníka: **Generali pojišťovna a.s.**, IČ 45272956
sídlem Spálená 75/16 Praha 1

o 3 274 706 Kč a 1 020 EUR s příslušenstvím,

o odvolání žalovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 4. února 2021, č.j. 27C 269/2019-149,

takto:

Rozsudek soudu I. stupně se ruší a věc se vrací soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným mezitímním rozsudkem soud I. stupně výrokem I. rozhodl, že základ žalobního nároku je dán a ve výroku II. uvedl, že o nákladech řízení bude rozhodnuto v konečném rozsudku (správně má být i o výši nároku).
2. Takto soud rozhodl o žalobě, kterou se žalobkyně domáhala zaplacení výše uvedených částek s příslušenstvím z titulu náhrady škody na zdraví s odůvodněním, že dne 23.1.2017 utrpěla na chodníku, který je ve vlastnictví žalované, na němž byla souvislá vrstva ledu, komplikovanou vícenásobnou tříštivou a dislokovanou zlomeninu pravé dolní končetiny, jež vyžadovala akutní operaci. Důsledkem výše popsaného úrazu došlo k podstatnému zhoršení zdravotního stavu žalobkyně, na jehož posouzení si nechala žalobkyně vypracovat znalecký posudek znalcem doc. MUDr. Ladislavem Horákem, DrSc., který stanovil bolestné žalobkyně částkou 69 800 Kč a imateriální újmu na zdraví ve výši 1 985 471 Kč, a to s ohledem na skutečnost, že žalobkyně trpí posttraumatickým stresovým syndromem. Dále žalobkyně žalobou požadovala účelně vynaložené náklady na léčení ve výši 177 685 Kč a 1 020 EUR a ušlý zisk za roky 2017 a 2018 (a 2019?) ve výši 1 041 750 Kč.
3. Žalovaný se nejprve bránil tím, že chodník nebyl zařazen do plánu zimní údržby komunikací, posléze se bránil tím, že v daném případě nešlo o závadu ve schůdnosti, jak je chápána ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu. Pokud žalobkyně uváděla, že chodník pokrývala souvislá vrstva ledu, což je běžný důsledek mrazivého počasí, je tím v kombinaci s objektivní viditelností v čase

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Nevolová

úrazu 16:10 hodin a objektivní viditelností ledu na chodníku vyloučena jakákoliv nepředvídatelnost. Ve dvou dnech před úrazem, ani v den úrazu nesněžilo, přičemž ve dnech 21.1. až 23.1.2017 do 16:10 hodin byly teploty v rozmezí $-3,1\text{ }^{\circ}\text{C}$ až $-13,1\text{ }^{\circ}\text{C}$. V den pádu se naměřené teploty pohybovaly od $-5,4\text{ }^{\circ}\text{C}$ do $-13,1\text{ }^{\circ}\text{C}$ a charakter počasí byl stálý. Během několika po sobě jdoucích dnů nedošlo k větším teplotním výkyvům a v místě k žádné změně, respektive zhoršení ve schůdnosti v důsledku počasí, proto ani tvrzená zledovatělost chodníku v celé šíři nepředstavovala závadu ve schůdnosti, a je tím vyloučena odpovědnost žalovaného za škodu. Dále namítl neexistenci příčinné souvislosti mezi jeho případným protiprávním jednáním a vznikem škody, neboť popisovaný zdravotní stav žalobkyně má zjevnou vazbu a příčinu v neuspokojivých výsledcích léčby, zejména pokud jde o konkrétní ztížení společenského uplatnění, valné části nákladů na léčení a zásadní části ušlých příjmů, o něž byla ochuzena, či je musela vynaložit v důsledku depresí a Sudeckova syndromu, když k jejich vzniku či rozvinutí došlo nikoli bezprostředně po úrazu, ale s odstupem několika měsíců v reakci na marnost a nedostačující výsledky léčby. V obdobných případech tzv. chodníkových škod není takovýto negativní průběh léčby a popisovaný zdravotní stav vůbec typický a vznik těchto následků nemohl předpovídat či jakkoliv očekávat ani žalovaný, ani žalobkyně, ani kdokoliv jiný.

4. Taktéž vedlejší účastník navrhoval zamítnutí žaloby s tím, že není dána objektivní odpovědnost správce komunikace a výše žalobkyní požadovaného plnění navíc neodpovídá utrpenému zranění v důsledku úrazu. Tvrzení žalobkyně, že trpí tzv. Sudeckovým syndromem, jsou nepřesvědčivá a nevěrohodná, finanční plnění nedokládá příslušnými důkazy, stejně tak pokud jde o ušlý zisk. Žalobkyně nedoložila, zda vůbec byla v rozhodném období v pracovní neschopnosti a s jakou diagnózou, ani svoji sníženou pracovní schopnost po úrazu. Blíže rozváděl i další námítky týkající se odškodnění požadovaných nákladů.
5. Soud I. stupně rozsudkem ze dne 5.5.2020, č.j. 27C 269/2019-40, ve znění opravného usnesení ze dne 26.5.2020 zamítl žalobní návrh žalobkyně. Tento rozsudek byl usnesením Městského soudu v Praze ze dne 17.8.2020, č.j. 16Co 226,227/2020-99, zrušen a věc vrácena soudu I. stupně k dalšímu řízení s tím, že dosud nebyly objasněny všechny okolnosti daného případu, Odvolací soud vytkl soudu I. stupně, že v dané věci nebylo postaveno na jisto ani to, kde se úraz žalobkyně stal, nebylo osvětleno, jaký byl stav chodníku na jiné stejně dlouhé trase a zda bylo možno jít, byť jen část cesty, po trávě a vyhnout se tak kluzkému místu na komunikaci.
6. Soud I. stupně po doplnění dokazování zejména výsledkem žalobkyně a jejího manžela vyšel ze skutkového závěru, že vlastníkem nemovitosti (žalovaná) nedodržela svou povinnost zajistit, aby komunikace (svým charakterem zkratka hojně využívaná obyvateli sídelní části Kateřinky na východ od ulice Formanská) umožňovala bezpečný pohyb chodců, neboť chodník byl nařízením Hlavního města Prahy č. 18/2010 Sb., účinným ke dni 23.1.2017 vymezen jako chodník, na kterém se zajišťuje sjízdnost a schůdnost odstraňováním sněhu a náledí. V řízení pak bylo prokázáno, že předmětná komunikace byla pokryta souvislou vrstvou ledu, avšak ten byl skrytý pod sněhovým popraškem. V místě, kde žalobkyně došlápla, byl ukrytý led, po kterém uklouzla. Tuto situaci nemohla žalobkyně předvídat. V řízení pak bylo prokázáno, že ke zranění žalobkyně došlo pádem na předmětné komunikaci. V době pádu byli na komunikaci dva chodci, kteří žalobkyni odnesli, a pokud by byla pokryta souvislou vrstvou ledu, jistě by „dle žalobkyně“ rovněž uklouzli. Alternativní cestu podél silnice žalobkyně nevyužila, protože ta je užší než předmětná komunikace, v zimě neudržovaná a při uklouznutí na ní hrozí pád pod rozjeté vozidlo. Žalobkyni byl stav komunikace dobře znám. Žalobkyně též prokázala, že šlo o výraznou změnu ve schůdnosti, že její chůze byla obezřetná, že respektovala stav komunikace, důsledky počasí, tudíž nemohla výskyt významné změny ve schůdnosti předpokládat, ani na ni reagovat. Chodník byl pokryt ledovkou, žalobkyně uklouzla na zledovatělém chodníku, který nebyl v zimě ošetřovaný. Ačkoli v den úrazu nesněžilo, ve dnech 21.1.-23.1.2017 byly teploty pod bodem mrazu (v inkriminovaný den $-5,4\text{ }^{\circ}\text{C}$ až $-13,1$

°C). Počasí bylo stálé. Z příjmové zprávy chirurgie Thomayerovy nemocnice ze dne 23. 1. 2017 soud zjistil, že žalobkyně byla přijata s diagnózou fraktura tibiae et fibulae dist. 1. dx. kvůli „neurčenému pádu na nespécifikovaném místě při nespécifikované činnosti“ a dne 24.1.2017 podstoupila operaci.

7. Dospěl též k závěru, že žalobkyně nikterak neporušila svoji prevenční povinnost stanovenou v § 2900 o. z., neboť v daném případě využila komunikaci, kterou v dané lokalitě užívají všichni obyvatelé dané lokality, protože v rozhodné době sic byla neudržovaná, avšak na rozdíl od druhé varianty, a to chodníku vedoucího podél silnice, byla dostatečně široká, vedla bezpečně mezi dvěma loukami, jež byly zaváté popraškem sněhu, stejně jako cesta mezi nimi. Žalobkyně měla vhodnou zimní obuv s hlubokým vzorkem, dívala se pod nohy, šla pomalu, nespěchala, neboť si byla vědoma aktuálních povětrnostních podmínek a stavu předmětného chodníku.
8. Výše uvedená skutková zjištění soud hodnotil dle § 26 odst. 7 a § 27 odst. 3 zákona o pozemních komunikacích. Citoval taktéž z nálezu Ústavního soudu sp.zn. I ÚS 2315/2015 a přihlédl i k platné judikatuře Nejvyššího soudu, zejména rozhodnutí sp.zn. 25Cdo 2731/2008, ve kterém Nejvyšší soud vyslovil právní názor, že samotná skutečnost, že kluzká komunikace nebyla v době nehody posypána, závadu ve schůdnosti nepředstavuje. Dle rozhodnutí sp.zn. 25Cdo 1713/2008 je závada ve schůdnosti v podstatě nepředvídatelnou změnou ve schůdnosti komunikace způsobenou vnějšími vlivy a závadami ve schůdnosti pozemní komunikace se rozumí natolik významné změny, respektive zhoršení schůdnosti komunikace, že chodec ani při obezřetné chůzi respektující stav komunikace, či důsledky povětrnostních vlivů, nemůže jejich výskyt předpokládat a účinně na něj reagovat.
9. Dospěl k závěru, že v daném případě se jednalo o nepředvídatelnou změnu ve schůdnosti komunikace způsobenou vnějšími vlivy ve smyslu § 26 odst. 7 zákona o pozemních komunikacích. Zdravotní stav žalobkyně zcela jednoznačně souvisí s úrazovým dějem, jak bylo v řízení prokázáno znaleckým posudkem ze dne 2.5.2018 a 15.6.2019 vypracovaným znalcem z oboru zdravotnictví odvětví odškodňování újem na zdraví doc. MUDr. Ladislavem Horákem, DrSc., který žalobkyni značně omezuje při jejím uplatnění v řadě běžných činností i na trhu práce. Shledal tudíž příčinnou souvislost mezi úrazem a žalobkyní vzniklou škodou na zdraví, pokud jde o bolestné a ztížení společenského uplatnění, ušlý zisk dle § 2952 i pokud jde o účelně vynaložené náklady na léčení žalobkyně. Rozhodl proto mezitímním rozsudkem, že základ nároku je dán.
10. Rozsudek napadl včasným odvoláním žalovaný. Namítal, že soud I. stupně se neřídil závazným právním pokynem, který ve svém zrušujícím rozhodnutí ze dne 17.8.2020, č.j. 16Co 226,227/2020-99, pod body 30,31,34 a 36 uložil soudu I. stupně, neboť se nezabýval veškerými tam uvedenými okolnostmi případu. Tyto okolnosti soud opět řádně nezkoumal. Dle názoru odvolatele žalobkyně stále neprokázala svá tvrzení ohledně místa uklouznutí a upadnutí a stav předmětného chodníku během pádu a okolnosti provedení zimní údržby alternativní cesty, ačkoli navrhoval výslech čtyř zaměstnanců úseku údržby majetku a zeleně MČ Praha Újezd. Soud se zcela ztotožnil se skutkovou verzí žalobkyně, aniž by ji i jen částečně podrobil kritickému zkoumání a ověřování. Při účastnickém výslechu žalobkyně a jejího manžela vyšla najevo zejména její vědomost o stavu komunikace za daného počasí a rozsahu náledí. Soud ignoroval ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu a jednostranně a nekriticky akceptoval skutkovou verzí žalobkyně. Žalovaného neseznámil se svým náhledem na věc a nevyzval k doplnění a navržení dalších důkazů potřebných prokázání všech jeho tvrzení. Namítal též, že nálezu Ústavního soudu sp.zn. I ÚS 2315/15 je částečně problematický, vnitřně rozporný a jen omezeně aplikovatelný a tyto závěry Ústavní soud korigoval svým nálezem sp.zn. II ÚS 4100/19, jímž vrátil prvek nepředvídatelnosti do pomyslné judikaturní hry. Úprava odpovědnosti včetně závady ve schůdnosti obsažené v zákoně o pozemních komunikacích ústavně konformně v souladu s citovaným nálezem završil Nejvyšší soud v rozsudku

Velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 9.12.2020, č.j. 31Cdo 1621/2020-138, ve kterém se přihlásil ke svému dosavadnímu výkladu závady ve schůdnosti, jejíž definici navíc ještě doplnil a zpřesnil. Klíčová argumentace je uvedena v bodech 22 až 39 rozsudku. Tímto rozhodnutím byl nález Ústavního soudu částečně překonán, z valné části nahrazen a k řešení obdobných případů je aplikovatelný. Z předmětného rozsudku citoval zásadní pasáže týkající se závady ve schůdnosti. V daném případě nemohlo jít o závadu ve schůdnosti. Žalobkyně mimo jiné při výslechu dne 4.2.2021 uvedla, že „déle mrzlo, na plochách bylo nasněženo, ale nesněžilo, foukalo tam, toho dne ráno tam byly námrazy (mrazivé plochy), kusy souvislé, kusy třeba ne, mezi nimiž možná kličkovala, koukala se, kde se mohla vyhnout a dělala maximum, abych cestu prošla. Nikdy před tím na chodníku nespada. Šlo o hodně využívanou cestu. Cestou zpět odpoledne upadla, neboť tam byl kvůli průvanu nafoukaný poprašek a led neviděla“. Žalobkyně tedy věděla, že několik dní mrzne, cestu a místo znala, viděla, přinejmenším ráno věděla, v jakém stavu je povrch, že to bylo nebezpečné, byť nikoliv pro ni, neboť vzhledem ke své životní zkušenosti spoléhala na to, že projde. Rovněž věděla, že tam vždy fouká a vítr může navát nějaký sníh z okolních luk. V počasí ani u povrchu cesty tedy nedošlo k žádné změně a nešlo ani o změnu významnou. Pokud bylo místo pod údajně navátým sněhem náledí, nemohlo to být pro ni překvapivé. Obdobně vypověděl i její manžel. Dle měření nejbližší meteor stanice vítr vál rychlostí maximálně 4 km/1h, jednalo se tedy o vánek. Pouhý vánek či průvan nemohl navát sníh na cestu. Břemeno tvrzení a důkazní břemeno o tom, že šlo o závadu ve schůdnosti, leží na žalobkyni. Z obsahu spisu však nevyplývá, že by žalobkyně prokázala existenci závady ve schůdnosti, jak je opakovaně a dlouhodobě judikována Nejvyšším soudem. Soud I. stupně nakonec i samotnou konstrukci odpovědnosti za škodu nesprávně právně vyložil, pokud v bodu 32 uvedl „Pokud šlo o příčinnou souvislost mezi úrazem a žalobkyní vzniklou škodou na zdraví, bylo prokázáno, že došlo k porušení povinnosti ze strany žalovaného a jednalo se v posuzovaném případě o změnu ve schůdnosti pozemní komunikace ve smyslu zákona.“. V případě závady ve schůdnosti jde totiž o odpovědnost bez ohledu na protiprávnost a zavinění, ale o to, zda nastala zákonem zvlášť kvalifikovaná okolnost. Žalobkyně si byla za dané situace vědoma kluzkosti povrchu, a s tím spojené nebezpečnosti, neboť toho rána šla stejnou cestou do práce. Navzdory tomu stejně rizikovou cestu absolvovala opět, neboť tudy mnohokrát prošla bez problému. Nejednala tak, aby předešla vzniku vlastní újmy. Pokud ale šlo dle tvrzení žalobkyně o tak hojně využívanou cestu (pro tisíce obyvatel), tak tolik množství lidí muselo za tu dobu zanechat na navátém poprašku znatelné stopy, případně vyšlapané cesty. Při obecném povědomí o nebezpečnosti pak žalobkyně mohla a měla tyto cestičky využít. V této souvislosti odkázal na skutkově shodný případ popsany v rozsudku Krajského soudu v Brně sp.zn. 44Co 314/2018, který byl podroben i v přezkumu Ústavního soudu. V tam uvedeném případě bylo taktéž zjištěno z výpovědi samotné žalobkyně, že jí stav komunikace byl velice dobře znám, tedy, že chodník je zcela pokryt ledovkou. Za takového stavu nemohlo být pro žalobkyni nepředvídatelné, že na takovém chodníku může dojít k uklouznutí, pádu a zranění. Pokud se sama rozhodla na takovou komunikaci vstoupit, vzala na sebe riziko, že k něčemu takovému dojde, a pokud se tak skutečně stalo, nelze odpovědnost za škodu přičítat vlastníku komunikace, byť je jeho povinností provádět údržbu, ale samotné žalobkyni. Pokud žalobkyně namítá, že vyvinula potřebnou opatrnost, je třeba poukázat na skutečnost, že její dva kolegové jdoucí stejnou cestou po vystoupení z tramvaje společně s žalobkyní, chůzi po komunikaci zvládli bez problému, bez úrazu, takže o dostatečné opatrnosti ze strany žalobkyně lze úspěšně pochybovat. Ústavní soud uzavřel, že za takového stavu nemohlo být pro stěžovatelku nepředvídatelné, že na takovém chodníku může dojít k uklouznutí, pádu a zranění. Závěr obou soudů, že odpovědnost za škodu na zdraví, kterou žalobkyně utrpěla, nelze přičítat vedlejšímu účastníkovi v důsledku závady ve schůdnosti pozemní komunikace, ale samotné stěžovatelce, která si nepočínala za popsáného stavu komunikace dostatečně obezřetně, považuje Ústavní soud za ústavně souladný.

11. V daném případě rovněž nelze ověřit, jakou obuv měla žalobkyně na sobě, neboť dle fotografie, kterou předložila, jsou podrážky na obuvi nové, neochozené, obuv je ze semiše, která není odolná vůči posypové soli.
12. Soud též provedl důkazy ohledně existence plánu zimní údržby ohledně alternativní cesty a jeho faktického uskutečňování, způsobů výkonu a personálního zajištění. Navzdory tomu z těchto důkazů soud nedovodil žádný skutkový závěr, ač objektivně měl, či z nich naopak dovodil opak. Naopak soud zamítl provést důkaz s výsledkem pracovníků zajišťující zimní údržbu pro ÚMČ Praha Újezd, neboť nelze ověřit hodnověrnost jejich výpovědí pomocí záznamu v deníku údržby, který v té době neexistoval. K odvolání předložil čestné prohlášení tehdejšího pracovníka Lukáše H..
13. Dále i namítal, že krom jiného chybí příčinná souvislost s konkrétním ztížením společenského uplatnění, s valnou částí nákladů na léčení a zásadní části ušlých příjmů a odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 25Cdo 83/2019, ze kterého citoval. Chybí zde tedy příčinná souvislost mezi úrazem a většinou negativních zdravotních projevů u žalobkyně, tedy i ve vztahu ke ztížení společenského uplatnění, a hypotetický škůdce tak nemá povinnost k jejich náhradě, neboť drtivá většina popisovaných negativních zdravotních projevů nemá spojitost s úrazem, ale s lékařským stavem organismu, který neodpovídá povaze zranění, následkům úrazů ani léčby, nýbrž něčemu neočekávanému. Řada obtíží promítnutých do znaleckého vyčíslení ztížení společenského uplatnění má jedinou příčinu v depresi a tyto nemají s úrazem zjevně nic společného. Pokud žalobkyně tvrdí, že se objevuje nevysvětlitelná bolest, že svou intenzitou naprosto neodpovídá zdroji, pak z ničeho neplyne, že by tato bolest měla souviset právě se zraněním na chodníku, pokud je nevysvětlitelná. Soud např. na straně 7, řádek 5 odspoda uvádí, že deprese se u žalobkyně rozvinuly vlivem léků (nikoli vlivem pádu na chodníku), léky jí tupí mysl, je nevykonná, ztratila smysl života, nejde jí číst, bojí se budoucnosti. Soud tyto aspekty nezkoumal, skutkový stav nepodrobil testu adekvátní právní kauzality, respektive nesprávně dovodil opak a uvedenou judikaturu nijak nezohlednil. Žádné z popisovaných psychických či fyzických obtíží nebyly u žalobkyně při 1 a půl hodiny trvajícím soudním jednání a podání ústní výpovědi znát. Vydržela stát i sedět déle než 15 minut, řadu skutečností si vybavila detailně, mluvila souvisle, soustředěně, neztrácela slova, což neodpovídá popisovanému stavu dle posudku doc. Horáka z roku 2019. Z jím předložených důkazů (k odvolání) vyplývá, že žalobkyně pokračuje ve výkonu své profese, je profesně a publikačně činná, setkává se s pacienty, vystupuje veřejně na konferenci, to vše je v rozporu s řadou tvrzených obtíží dle posudku o ztížení společenského uplatnění a nevypovídá o vyličeném obrazu zdánlivě zlomené ženy. Pokud její manžel vypovídal, že žalobkyně pracuje dvakrát týdně, a že má omezenou pracovní schopnost, z informací dostupných na internetu vyplývá, že žalobkyně poskytuje své služby výživového poradenství od pondělí do čtvrtka každý den v čase od 8 do 18 hodin. Proto tvrzení žalobkyně se nezakládá na pravdě. Uvedené mimo jiné potvrzuje sníženou věrohodnost z výpovědi a zainteresovanost jediného vyslechnutého svědka manžela žalobkyně. Naopak z webových stránek vyplývá, že je žalobkyně aktivní a nabírá nové klienty. Účastní se různých konferencí a poskytuje odborné zázemí a poradenskou činnost při soutěžích (např. soutěž Hubneme s nádobím Zepter), jež probíhala od 1.6.2019 do 1.12.2019 a ani její další tvrzení ohledně jejího zdravotního stavu se nemohou zakládat na pravdě, což dokládá otisky obrazovky zachycující dobu, kdy žalobkyně poskytuje své služby výživového poradenství, informace o pokračování poskytování služeb pro stávající klienty, informace o soutěži Hubneme s nádobím Zepter a fotografiemi. Dále se i vyjadřoval k vynaloženým nákladům na léčení, když se nejedná o účelně vynaložené náklady a mnoho nákladů mohlo být hrazeno ze systému veřejného zdravotního pojištění, a v jiných případech se nejedná o náklady prokazatelně potřebné pro zlepšení jejího zdravotního stavu. Stejně tak zpochybňoval výši jejího ušlého zisku. Pokud žalobkyně nevykonávala činnost dle smlouvy pro OB kliniku, nijak jí to nebránilo v tom, aby jako OSVČ vykonávala činnost za odměnu pro někoho jiného, což prokazuje i 9 faktur (č. 2/17 až

10/17), které žalobkyně vystavila v časovém období leden až duben 2017. Takováto fakturační činorodost neodpovídá skutkové verzi žalobkyně a zaslouží si vysvětlení. Navrhoval, ať si soud vyžádá od územního pracoviště finančního úřadu přiznání k dani příjmu od žalobkyně za roky 2016 až 2020 k prokázání tvrzené výdělečné nemohoucnosti a ušlých příjmů a předloží daňové faktury za roky 2016 až 2020, neboť její tvrzená výdělečná omezení se nejeví jako věrohodná. Navrhoval proto, aby odvolací soud zrušil mezitímní rozsudek, případně změnil a žalobu zamítl.

14. Vedlejší účastník k odvolání žalovaného uváděl, že pokud jde o přesné místo úrazu a stav komunikace, prvostupňový soud vycházel pouze z výpovědi samotné poškozené, přestože je zřejmé, že takovou výpověď nelze z pochopitelných důvodů považovat za věrohodný důkaz zvláště ne ve sporu o 3 500 000 Kč. Žalobkyně uvedla, že jeden svědek byl bezprostředně u pádu a další dva svědkové pomohli dopravit žalobkyni před dům. Přesto nebyl žádný z těchto svědků ani ztotožněn, ani vyslechnut. Manžel žalobkyně uvedl, že ten samý den šel na místo úrazu, aby obhlédl stav komunikace. Přesto nepořídil ani jednu fotografii, i když měl jistě u sebe mobilní telefon. Kladl otázku, zda lze založit rozhodnutí ve sporu o 3 500 000 Kč na pouhém tvrzení žalobkyně o místě úrazu a stavu komunikace, pokud absentují jakékoliv objektivní a nestranné důkazy. Žalobkyně neunesla důkazní břemeno k prokázání místa úrazu a stavu komunikace, tedy esenciální složku mezitímního rozhodnutí. Nelze uvěřit žalobkyni, že komunikace měla závadu ve schůdnosti, když na této údajně frekventované komunikaci muselo projít stovky, možná tisíce lidí, jak tvrdí žalobkyně, a žádný úraz ba ani žádná stížnost není u uvedené komunikace evidována. Je to tak proto, že zmiňované stovky, možná tisíce chodců se chovaly obezřetně. Vyjádřil též podezření, že žalobkyně ne úplně poctivě (nezkresleně) popisuje rozsah svých omezení, a proto jí nelze věřit, pokud popisuje místo úrazu a stav komunikace. Navrhoval, aby odvolací soud změnil rozsudek soudu I. stupně a žalobu zamítl.
15. Žalobkyně navrhla potvrzení rozsudku soudu I. stupně jako věcně správného, když skutková zjištění i právní posouzení považovala za zcela správná. Místo pádu žalobkyně bylo prokázáno nejenom její výpovědí, ale i výpovědí manžela, který popsal, kde k pádu došlo a jaký byl stav chodníku. Nelze se divit žalobkyni, že s ohledem na bolestivost úrazu nezjišťovala totožnost svědků, kteří ji dopravili domů.
16. Z podnětu podaného odvolání přezkoumal odvolací soud napadený rozsudek včetně řízení, které předcházelo jeho vydání (§ 212, § 212a o.s.ř.), a poté dospěl k závěru, že odvolání žalovaného je opodstatněné.
17. Podle ustanovení § 26 silničního zákona dálnice, silnice a místní komunikace jsou sjízdné, jestliže umožňují bezpečný pohyb silničních a jiných vozidel přizpůsobený stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu těchto pozemních komunikací a povětrnostním situacím a jejich důsledkům (odstavec 1). V zastavěném území obce jsou místní komunikace a průjezdní úsek silnice schůdné, jestliže umožňují bezpečný pohyb chodců, kterým je pohyb přizpůsobený stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu těchto komunikací a povětrnostním situacím a jejich důsledkům (odstavec 2). Povětrnostními situacemi a jejich důsledky, které mohou podstatně zhoršit nebo přerušit sjízdnost, jsou vánice a intenzivní dlouhodobé sněžení, vznik souvislé námrazy, mlhy, oblevy, mrznoucí déšť, vichřice, povodně a přívalové vody a jiné obdobné povětrnostní situace a jejich důsledky (odstavec 5). Závadou ve schůdnosti pro účely tohoto zákona se rozumí taková změna ve schůdnosti pozemní komunikace, kterou nemůže chodec předvídat při pohybu přizpůsobeném stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu a povětrnostním situacím a jejich důsledkům (odstavec 7).
18. Podle § 27 odst. 3 silničního zákona vlastník místní komunikace nebo chodníku odpovídá za škody, jejichž příčinou byla závada ve schůdnosti chodníku, místní komunikace nebo průjezdního úseku

Shodu s prvopisem potvrzuje Barbora Nevolová

silnice, pokud neprokáže, že nebylo v mezích jeho možností tuto závadu odstranit, u závady způsobené povětrnostními situacemi a jejich důsledky takovou závadu zmírnit, ani na ni předepsaným způsobem upozornit.

19. Úprava obsažená v zákoně o pozemních komunikacích zakládá objektivní odpovědnost vlastníka komunikace za újmu, která vznikne uživateli v důsledku zvláštní nekvality komunikace, která je definována pojmem závada ve schůdnosti. Jde o odpovědnost bez ohledu na protiprávnost a zavinění (za výsledek). Popsaná odpovědnost není založena na jakékoliv nekvalitě komunikace, nýbrž je spojena jen s určitou zvláště kvalifikovanou okolností, kterou je výskyt tzv. závady ve schůdnosti definované v § 26 odst. 2 silničního zákona. Závadou, s níž jediné se pojí objektivní odpovědnost vlastníka komunikace, je výrazně kvalitativně zhoršené místo oproti celkovému okolnímu stavu komunikace, které je pro svou povahu či umístění pro uživatele nenadálé, tj. nepředvídatelné ve smyslu § 26 odst. 1 a 2 silničního zákona, a vymyká se obecnému stavu komunikace natolik, že jej uživatel není schopen rozlišit a upravit způsob chůze tomuto nenadálému nebezpečí.
20. Nejvyšší soud se otázkou odpovědnosti za škodu způsobenou závadou ve schůdnosti opakovaně zabýval a obsah tohoto pojmu ve smyslu § 26 odst. 7 a § 27 odst. 3 silničního zákona a vymezení povahy závady ve schůdnosti v řadě rozhodnutí vyložil. V rozsudku sp. zn. 25 Cdo 1304/2006, uzavřel, že silniční zákon při stanovení podmínek vzniku odpovědnosti vlastníků pozemních komunikací za závady ve schůdnosti zohledňuje pouze tzv. nepředpokladatelné závady, při jejichž posuzování je třeba vycházet z objektivního kritéria přízpusobení chování chodce stavu komunikace, v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 1713/2008, uveřejněném pod č. 140/2011 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, pak přijal závěr, podle něhož závadou ve schůdnosti ve smyslu ustanovení § 26 odst. 7 silničního zákona se rozumí v podstatě nepředvídatelná změna ve schůdnosti komunikace, způsobená vnějšími vlivy, a to změna natolik významná, že chodec ani při obezřetné chůzi respektující stav komunikace či důsledky povětrnostních vlivů nemůže její výskyt předpokládat a účinně na ni reagovat. Míra předvídatelnosti coby definiční znak „závady ve schůdnosti“ je odvozena od celkového stavu komunikace, který je každý chodec povinen vyhodnotit, jak mu ukládá § 4 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb., podle něž je účastník silničního provozu povinen své chování přizpusobit kromě jiného i stavebnímu a dopravně technickému stavu pozemní komunikace, povětrnostním podmínkám, situaci v provozu na pozemních komunikacích, svým schopnostem a svému zdravotnímu stavu. Požadavek, aby s obvyklou mírou pozornosti zvážil, v jakém stavu se přibližně nachází úsek komunikace, kam hodlá vstoupit, tak nemůže být pro chodce nijak nepřiměřený, nečekaný či překvapivý. Závadou ve schůdnosti je pak pouze místo, které se celkovému stavu komunikace a okolním poměrům vymyká. Tento výklad je v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu bez výjimky ustálen (srov. např. rozsudky ze dne 21. 3. 2012, sp. zn. 25 Cdo 1535/2011, ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 25 Cdo 2758/2011, nebo ze dne 12. 3. 2015, sp. zn. 25 Cdo 3886/2014) a je dlouhodobě základním východiskem pro posuzování nároků osob, jimž vznikla újma z nevyhovujícího stavu pozemní komunikace.
21. V daném případě bylo zcela jednoznačně zjištěno, a to z výpovědi samotné žalobkyně, že jí stav komunikace byl velmi dobře znám, tedy, že chodník byl pokryt ledovkou, případně se na něm nacházely zmrazky, neboť po něm šla ráno do práce a počasí nedoznalo změn. Za takového stavu nemohlo být pro žalobkyni nepředvídatelné, že na takovém chodníku může dojít k uklouznutí, pádu a zranění. Pokud žalobkyně namítala, že vyvinula potřebnou opatrnost, je třeba poukázat na skutečnost, že tuto komunikaci používají dle jejího tvrzení stovky lidí jdoucí stejnou cestou a stejně tak cestu po komunikaci zvládli bez problémů i dva neztotožnění chodci, kteří dle tvrzení žalobkyni pomáhali po pádu a odvedli jí k domovu, takže o dostatečné opatrnosti ze strany žalobkyně lze úspěšně pochybovat. Nutno uzavřít, že žalobkyně nepřizpusobila chůzi stavu chodníku a dlouhodobě panujícím povětrnostním podmínkám. V projednávaném případě nelze stav

komunikace, jež byl tvrzenou příčinou škody, označit za závadu ve schůdnosti, jak je dlouhodobě judikován dovolacím soudem, a tudíž dospět k závěru, že žalovaná za případnou škodu odpovídá dle výše citovaných ustanovení o objektivní odpovědnosti vlastníka komunikace. Soud I. stupně při znalosti ustálené judikatury skutkově zjištění nesprávně právně posoudil.

22. Dle rozsudku velkého senátu NS ČR sp.zn. 31Cdo 1621/2020, nelze-li stav komunikace, jež byl příčinou škody označit za závadu ve schůdnosti, může přicházet v úvahu obecná odpovědnost vlastníka komunikace za konkrétní porušení právní povinnosti s presumovaným zaviněním, a to podle občanského zákoníku. Jedná se o obecnou odpovědnost založenou na principu presumovaného zavinění, přičemž předpoklady objektivní odpovědnosti (za výsledek) a předpoklady odpovědnosti obecné (za zaviněné porušení právní povinnosti), nejsou totožné a totožné nejsou ani podmínky, za nichž se lze odpovědnosti zprostit (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 684/2012, sp. zn. 25 Cdo 3597/2013, sp. zn. 25 Cdo 580/2014 nebo sp. zn. 25 Cdo 1481/2017). Z tohoto pohledu se soud I. stupně věcí nezabýval, nezkoumal, zda v daném případě je dána odpovědnost žalovaného dle obecných ustanovení o.z. (§ 2910) a ve smyslu § 2918 se nedostatečně zabýval i tím, zda si žalobkyně svým počínáním nezavinila škodu sama, či k ní v určité míře přispěla svým (nezodpovědným) chováním. Z výše uvedeného vyplývá, že za situace, kdy byl žalobkyni stav chodníku dobře znám, závěr, že si počínala dostatečně obezřetně a přizpůsobila chůzi jeho stavu, není správný. Též zjištění o nevhodnosti alternativní cesty a její nebezpečnosti nemůže zatím obstát, neboť stojí pouze na tvrzení žalobkyně a jejího manžela a soud k tomuto neprovedl potřebné další důkazy.
23. Odvolací soud se taktéž ztotožňuje s námitkou žalovaného i vedlejšího účastníka, že v řízení dosud nebylo hodnověrně prokázáno, že k pádu žalobkyně došlo na předmětné „zkratce“. Soud k tomuto závěru dospěl pouze na základě výpovědi samotné žalobkyně, což však ve sporném řízení a při požadavku na náhradu škody přesahující 3 500 000 Kč, není dostačující k prokázání toho, kde se žalobkyni úraz stal. Že žalobkyně upadla na chodníku, není podpořeno ani nemocniční zprávou o příjmu žalobkyně v den úrazu a manžel to ví pouze od žalobkyně. Navíc žalovaný v rámci odvolacího řízení zpochybňoval věrohodnost žalobkyně listinnými důkazy.
24. Dle názoru odvolacího soudu se soud I. stupně též dostatečně pečlivě nezabýval příčinnou souvislostí ve vztahu k jednotlivým složkám požadované škody, zejména pokud se jedná o ztížení společenského uplatnění, náklady na léčení či ušlý zisk. Při vydání mezitímního rozsudku musí být příčinná souvislost mezi všemi složkami požadované náhrady škody postavena na jisto.
25. Dle odvolatelem citované judikatury při zkoumání příčinné souvislosti je též nutno odlišit tzv. faktickou kauzalitu od kauzality právní. Právní kauzalita není neomezená a je užší než kauzalita faktická. Základním rysem a účelem je vyloučit netypické škody, které mohly vzniknout v důsledku náhodných okolností a v důsledku nepředvídatelných jevů. Škudci nelze přičítat následky, se kterými objektivně nebylo možno při tomto zranění počítat, resp. zda bylo v lidských silách předvídat, že předmětné jednání bude mít za následek žalobkyní tvrzenou škodu (blíže viz rozhodnutí NS ČR sp. zn. 25 Cdo 83/2019, 25 Cdo 3334/2006, 25 Cdo 1222/2012, 25 Cdo 3285/2015, či nález I. ÚS 312/05). Soud převzal skutkový závěr vyplývající ze znaleckého posudku doc. MUDr. Ladislava Horáka, příčinnou souvislost však neposoudil po právní stránce (mezi jakými skutkovými okolnostmi má být existence vztahu příčiny a následku zjišťována, resp. jaké okolnosti mohou tento stav vyloučit) a i z hlediska teorie adekvátnosti kauzálního nexu. Nevypořádal se s námitkami žalovaného, že nynější zdravotní stav souvisí s neuspokojivě provedenou operací resp. neuspokojivými výsledky léčby a že její (tvrzený) stav neodpovídá zdravotním potížím obvykle předpokládaným v obdobných případech.

26. S ohledem na výše uvedené odvolací soud rozsudek soudu I. stupně dle § 219a odst. 1, 2 o.s.ř. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Praha 13. července 2021

Mgr. Martin Jachura v.r.
předseda senátu